

Subkultura - slovníkové heslo

Pojem „subkultura“ se začal používat ve 20. století, a to pro nazvání specifického životního stylu mládeže. Tento název poprvé použil počátkem 40. let Milton Gordon (americký sociolog), a to v rámci společenských věd. M. Gordon subkulturu popsal jako „podskupinu národní kultury, složené z kombinace součinných sociálních situací, jako je třídní status, etnický původ, regionální, venkovské či městské osídlení a náboženská příslušnost, jež vznikají svou vlastní kombinací a působí jednotně, čímž mají celistvý dopad na participující individuum“.

Velký sociologický slovník subkultury definuje jako:

1. soubor specifických norem, hodnot, vzorců chování a životní styl
2. specifickou skupinu či specifické společenství lidí
3. množina nezávislých myšlenkových proudů a hnutí, které si navzájem neprotiřečí
4. dílčí kategorie uvnitř širší kultury

Subkultury jsou ale nejčastěji chápány jako vymezení určité skupiny většinou mladých lidí od ostatních, a to svými názory, odíváním, způsobem života aj. Tyto skupiny jsou minoritní uprostřed majoritních a díky tomu může dojít k napětí, a to navzájem mezi subkulturami i mezi majoritní a minoritní skupinou.

Subkultury

a jejich vliv na člověka

Tatána Madejová

Tato práce zkoumá subkultury, jejich vliv na společnost i na jedince jako takového. Mladý člověk má potřebu zainterесovat se do prostředí, získávat kontakty, být součástí společnosti, se kterou se ztotožňuje. Má na výběr mnoho možností, mnoho skupin, kterých může být součástí a záleží jen na něm, jakou z nich si vybere. Při tomto rozhodování je jedinec často ovlivněn sociálním postavením, možnostmi, životním stylem, ale samozřejmě i věcmi, které ho baví, např. kulturistika, cestování, různý styl hudby aj.

Subkultury můžeme chápat jako „společenství lidí, které je charakteristické určitými znaky uvnitř širšího kulturního rámce, do něhož patří. Subkultura záměrně udržuje svou odlišnost vůči dominantním normám, z nichž některé zcela vědomě neguje.“⁽³⁾ Mezi subkulturami mohou vznikat i tenze, které často ústí i v různé konflikty.

Na mladého člověka působí mnoho vlivů, které jej ovlivňují. Musí se často přizpůsobovat, omezuje ho jeho životní styl, sociální postavení, vliv rodiny, náboženství a mnoho dalších faktorů. Subkultura je možnost začlenění se do kolektivu, ve kterém se vymaní z těchto vlivů, má možnost růst v prostředí, ve kterém se cítí lépe a dokáže se oprostít od všeho, co ho omezuje.

Do roku 1989 se v našem státě objevilo více subkultur, do kterých se lidé zařazovali. Tyto subkultury popisuje kniha Kmeny, která jednotlivé subkultury mapuje. Jsou to např. máničky,

trampové, underground, teplí, sci-fi, motorkáři, kinoamatéři, kulturisté, folkaři, disent, punkeři, ekoaktivisté, Lennonisté, vlajkonoši, metalisté, skejtaři, veksláci, nudisti, výtvarníci, depešáci a další. Mnoho těchto skupin ještě existuje, a to díky lidem, kteří stále žijí nebo se snaží žít stejným stylem života. Trampové stále procházejí českým krajem s kytarami, punkeři se scházejí v klubech v rytmu pogo tance, kulturisté posilují své svaly, máničky pěstují své vlasy a oplývají květinovými myšlenkami.

V době před Sametovou revolucí bylo něco, proti čemu lidé, v rámci subkultur, kolektivně bojovali. Jednalo se hlavně o větší města, která se nějakým způsobem vyhrazovala proti režimu, nesouhlasila s ním, cítila se v něm nepohodlně. Např. trampové utíkali do lesů ve větších skupinách (i přes zákazy, které jim udělil stát), každou neděli po příjezdu do šedých ulic se těšili na další víkend, kdy vyrazí do svobodné přírody, která je přijme, ve které se budou cítit volní a nebudou odposloucháváni či jinak kontrolováni úřadem, který je pomalu dusí. Každá subkultura se vymaňovala jiným způsobem – někdo bojoval (disent), někdo utíkal, někdo se nechával pohltit hudbou a uzavřel se v ní atd.

Subkultury dnes se mohou z tohoto pohledu zdát tedy ne tak spjaté jako dříve. Nyní je možné vycestovat, ale zároveň také koupit víc věcí, které jejich zájem prohloubí, mohou se více odlišovat. V současné době se stále vytváří nové subkultury, a to i vývojem nových technologií, které v této době postupují rychlým tempem. Zároveň se může reagovat na nové technologie touhou po starých věcech a nástrojích, které byly dříve jedinou možností. Jednou z těchto subkultur je např. hipsterství (pojem hipster se aktivně užívá zhruba od roku 2003 a má označovat současné či postmoderní bohémy - tato subkultura se vyznačuje hlavně zájmem o nezávislou hudbu a alternativní způsob života).

Subkultury velmi ovlivňuje marketing. Díky tomu, že subkultury vytvářejí velmi důležité segmenty trhu, marketing se přizpůsobuje jejich potřebám. Každá subkultura se totiž věnuje jiným aktivitám, má jiný životní styl, jiné preference, např. potraviny, oblečení, atd. – marketingoví specialisté mají o těchto subkulturách informace a dokáže se přizpůsobit všem, aby dokázal každou z nich uspokojit, a tím více vydělal. Je to i díky trhu, který je tím také ovlivňován a aktivně reaguje na poptávku – samozřejmě za účelem zisku. Můžeme tedy vidět reklamy s cíleným podtextem na různé subkultury – a tím není myšleno jen reklamy vysílané v televizi, ale v hlavně v tiskovinách, které jsou určeny pro své subkultury, např. časopis Svět kulturistiky, který je přímo orientován pro tuto skupinu.

Díky novým technologiím – hlavně díky osobním počítačům, které nyní dokáže ovládat i malé dítě a internetu, kde si každý najde „svůj svět“, je možné různé subkultury vyzdvihnout a popularizovat je. Tento jev se děje hlavně na sociálních sítích, kde spolu uživatelé internetu aktivně komunikují, vyjadřují své názory a vlivem sympatií se může určitá subkultura dostat do popředí. Je to možné např. na sociální síti Facebook, kde je připojeno nad čtyři miliony Čechů „tj. 38 % všech obyvatel nebo téměř 61 % všech surfujících Čechů“ (cnews.cz, 19. 6. 2013).

Je tedy nutné zdůraznit, že je na každém z nás, do jaké subkultury chceme patřit. Nebrání nám v tomto rozhodnutí nic, jen my sami, a to svými předsudky, které vůči různým subkulturám můžeme mít. Je důležité oprostít se od těchto věcí a nechat se vést tím, co nás baví, co je pro nás důležité, co chceme opravdu ve svém životě dělat a tyto věci nás mohou samovolně potkat. Poté se můžeme těšit na společenství lidí, které nás přijme mezi sebe a my tím své záliby či záměry můžeme prohlubovat a dělit se o to s dalšími, které činí šťastné podobné (či dokonce stejné) věci či myšlenky jako nás.

Zdroje

1. Vladimír 518, *Kmeny 0: městské subkultury a nezávislé společenské proudy před rokem 1989*. 1. vyd. V Praze: Bigg Boss, 2013, 739 s. ISBN 978-809-0473-546.
2. HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. Překlad Miroslav Kotásek. Praha: Dauphin, 2012, 239 s. ISBN 978-807-2721-979.
3. Subkultury: Charakteristika subkultur. ČLOVĚK V TÍSNI. *Projekt Varianty* [online]. 2005 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/09_subkultury/IKV2_09_02_charakteristika_subkultur.pdf
4. HEŘMANOVÁ, Eva. Art's Lexikon. *Subkultura (subculture)* [online]. 2012 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://artslexikon.cz/index.php/Subkultura>
5. Co se skrývá uvnitř scény?: DIY a výzkum subkultur. CÍSAŘ, Ondřej. *Academia.edu* [online]. 2012 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: http://www.academia.edu/1906736/Co_se_skrývá_uvnitř_scény_DIY_a_výzkum_subkultur
6. ŠICHANOVÁ, Bára. Financování subkultur: Paranoia stranou, podstatná je svoboda. *Rozhlas: Radio Wave* [online]. 2014 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/radiowave/rozhovory/zprava/financovani-subkultur-paranoia-stranou-podstatna-je-svoboda--1337103>
7. SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: Uvedení do problematiky. *Ereading.cz* [online]. [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: https://www.ereading.cz/nakladatele/data/ebooks/4057_preview.pdf